

6. Солдатенков М. М. Процеси реформування педагогічної освіти в Україні / М. М. Солдатенков // Професійна підготовка педагогічних працівників : наук.-метод. зб. / За ред. докт. пед. наук О. А. Дубасенюк та докт. пед. наук Л. П. Пуховської. – Київ-Житомир : Житомир. держ. пед. ун-т, 2000. – 270 с. – С. 11.

7. Франкл В. Основы логотерапии. психотрапия и религия / В. Франкл. – Спб : Речь, 2000. – С. 186.

8. Фромм Э. Психологический этика / Э. Фромм. – М. : Республика, 1993. – 415 с.

9. Целковников Б. М. Становление мировоззренческих убеждений у будущих учителей музыки в процессе профессиональной вузовской подготовки : автореф. дисс. ... докт. пед. наук / Б. М. Целковников. – М., 1999. – 42 с.

10. Щербакова А. И. Аксиологическая подготовка учителя музыки на современном этапе : дис. ... докт. пед. наук / А. И. Щербакова. – М, 2004. – 39 с.

РЕЗЮМЕ

О. А. Беликова. Педагогические условия реализации модели формирования ценностных убеждений будущего музыканта-педагога.

В статье рассматривается проблема формирования ценностных убеждений будущего музыканта-педагога. Ценностные убеждения рассматриваются как компонент профессионального мировоззрения, рассматривается их приоритетность. Уточняется сущность понятия «условие»; определяются психолого-педагогические условия, необходимые для реализации модели формирования ценностных убеждений будущего музыканта-педагога.

Ключевые слова: музыкальная педагогика, профессиональная подготовка музыканта-педагога, модель, ценностные убеждения.

SUMMARY

O. Belikova. Pedagogical terms of realization of model of forming of the valued persuasions of future musician-teacher.

The problem of forming of the valued persuasions of future musician-teacher is examined in the article. The valued persuasions are examined as a component of professional world view, their priority is examined. Essence of concept «condition» is specified; light up psychologic-pedagogical terms which do possible realization of model of forming of the valued persuasions of future musician-teacher.

Key words: musical pedagogics, musician-teacher's vocational training, model, the valued persuasions.

УДК 373.3.016

Л. М. Гавриленко

Хмельницьке музичне училище імені В. Заремби;

М. А. Печенюк

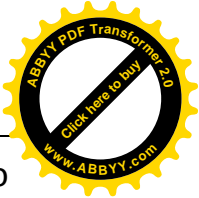
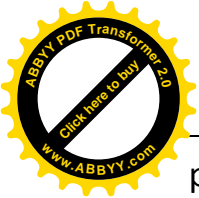
Кам'янець-Подільський національний
університет імені Івана Огієнка

МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ ОСНОВ ВОКАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ НАВЧАННЯ

У статті характеризуються методи формування основ вокальної культури учнів молодшого шкільного віку на заняттях індивідуального вокалу на початковому етапі навчання, які перевірені авторами на практиці, що свідчить про ефективність та доцільність їх використання у навчальному процесі початкових спеціалізованих музичних дитячих навчальних закладів, а також у гуртковій й позакласній роботі загальноосвітніх шкіл, шкіл різного типу навчання, позашкільних мистецьких закладах.

Ключові слова: основи вокальної культури, початкові спеціалізовані мистецькі заклади, сольний спів, учні, методи роботи.

Постановка проблеми. Питання естетичного виховання, розвитку творчої ініціативи, формування духовних потреб і підвищення культурного

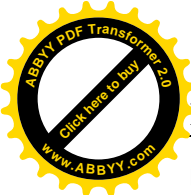
рівня підростаючого покоління сьогодні набувають особливого актуального значення. Значну роль у їх вирішенні можуть і повинні брати на себе як заклади початкової спеціалізованої мистецької освіти як наймасовіша ланка в системі професійної системи естетичного виховання, так і школи різного типу навчання. У процесі навчання в цих закладах в учнів виховуються естетичні смаки, художнє мислення, виявляються і розвиваються творчі задатки, також формуються знання і навички, необхідні для участі в художній самодіяльності і музикування в побуті. Одночасно з вирішенням вказаного завдання перед спеціалізованими мистецькими закладами постає завдання виховання найбільш обдарованих яскравою голосовою природою дітей до подальшої професійної освіти.

Аналіз актуальних досліджень. У науково-методичній літературі проблема розвитку голосу дітей розглядалася в різних аспектах, а саме: методика вокально-хорової роботи з дітьми (Л. Венгрус, К. Малініна, Л. Сверлюк, О. Чурикова-Кушнір); питання особливостей будови голосового апарату дітей та пропаганди бережливого ставлення до голосу (Л. Дмитрієв, О. Лайко, І. Левідов, В. Морозов, Ж. Романова); вікові особливості розвитку психіки молодших школярів (Л. Венгер, М. Заброцький, В. Кантарович, В. Кузьменко, В. Кутішенко, С. Максименко); процес творчого розвитку молодших школярів (М. Алєйников, Т. Браницька, В. Холоденко); навчальні процеси в закладах позашкільної спеціалізованої мистецької освіти (Т. Калашникова, В. Кващук, В. Крюкова, С. Ліпська); формування музично-естетичної культури молодших школярів (Н. Гузій, О. Коваль, М. Давидова); педагогічні умови формування вокально-мовленнєвої культури майбутніх учителів музики (Л. Азарова, Н. Швець).

Водночас мало дослідженими залишаються питання методики вокального навчання молодших школярів у класі сольного співу.

Мета статті – висвітлити методи формування вокальної культури молодших школярів на початковому етапі навчання.

Виклад основного матеріалу. Процес формування основ вокальної культури ефективніше всього відбувається у класі сольного співу завдяки тому, що до нього вступають діти, які вже мають природні голосові дані. Також завдяки розширеній програмі занять – двічі на тиждень по 45 хвилин, на відміну від вокально-хорового відділу, де учні 3 години займаються у хорі та лиш одну годину на тиждень у класі індивідуального вокалу. Такий же регламент занять і на народному відділі. Навчання

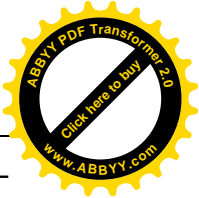
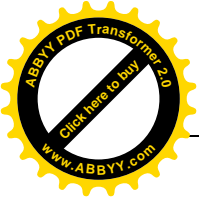

вокалу в класі сольного співу відрізняється від хорового вокалу. У класі сольного співу процес навчання відбувається індивідуально з кожним учнем. У хоровому колективі також відбувається формування голосу учнів, але там ставляться інші завдання, такі як унісонний спів, однорідність звучання голосових тембрів в ансамблі, вироблення ланцюгового дихання, прикриття звуку на всьому діапазоні.

Поняття «Вокальна культура» трактується нами як сукупність вокально-технічних та вокально-виконавських навичок, які характеризуються точною інтонацією в процесі передачі вокальної мелодії; точною атакою звука, м'якою чи твердою, відповідно до характеру виконуваного твору; правильним диханням з використанням нижньореберно-діафрагмального; кантиленою, тобто зв'язним співом; високою співацькою позицією, розміщенням усіх голосних у високій позиції, чіткістю вимови приголосних та виразною артикуляцією; точністю передачі агогічних відтінків, ритмічного малюнка, темпу, врахування вказівок автора твору; вільністю та природністю звукоутворення відповідно до узгодженої роботи голосового апарату; умілим фразуванням, виявленням логічних наголосів, визначенням кульмінацій фраз та твору загалом; емоційністю та музикальністю виконання; тембральним забарвленням звука; відчуттям стилю виконуваного твору; сценічною культурою. Вокальна культура має базуватися на найкращих традиціях вітчизняної вокально-педагогічної та світової спадщини, використання якої впливатиме на професіональне зростання рівня оволодіння співацьким голосом.

Процес формування основ вокальної культури відбувається безпосередньо на заняттях з фаху (сольний спів, по 45 хвилин двічі на тиждень) та під час концертних виступів учнів.

Початковий етап роботи – це знайомство з учнем, розповідь про вокальне мистецтво та його вплив на людей, власний показ викладачем вокальних творів класичного репертуару, слухання записів співацьких дитячих голосів, розповідь про правильну співацьку поставу, створення робочої (піднесеної) атмосфери на уроці. Також цей етап включає діагностику типу голосу учня та ознайомлення з елементарними теоретичними відомостями в галузі вокального мистецтва: точність інтонації, висока співацька позиція, атака звука, співацьке дихання, кантилена, дикція і артикуляція, музикальність та емоційність виконання, вокальні жанри, бесіди про гігієну та режим дитячого голосу.

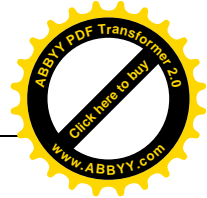
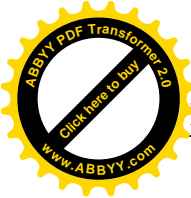

За Б. Яворським, початковий етап музичного розвитку – нагромадження вражень – має відбуватися в найрізноманітніших формах роботи: на заняттях, концертах, у спілкуванні з природою, під час відвідування виставок тощо. Вирішальну роль при цьому відводимо *формуванню слухового досвіду*. Виховне та позитивне мотиваційне значення має *власний показ* учителем творів класичного репертуару. Також слухання *записів звучання дитячого голосу* справляє враження на учня, який тільки починає вчитися.

Дані про учня заносяться до індивідуального робочого плану. Вивчення документації початкових спеціалізованих музичних навчальних закладів, педагогічний досвід дали змогу вибудувати структуру індивідуального навчального плану (складає викладач на семестр для кожного учня для учнів класу сольного співу). До нього входять такі розділи як: 1) характеристика учня; 2) технічний матеріал; 3) педагогічний репертуар.

Так, до характеристики учня входять записи про його вік, сімейний та соціальний стан, тип темпераменту, особливості психіки, пам'яті та вокального сприйняття, вокальні дані: тембр, діапазон, сила голосу, виразність виконання, емоційний стан, дикція, музикальність; виконуваний технічний матеріал – вправи, поспівки й вокалізи. Щодо педагогічного репертуару, то: 1) запропонований твір має відповідати вокально-технічному рівню дитини. Це означає, що всі технічні труднощі у творі потрібно відпрацьовувати заздалегідь у розспівках, поспівках і вокалізах. Саме в цьому полягає сенс свідомого співу, який стимулює формування відповідних навичок, відчуттів, набуття навичок потрібної фіксації, а також аналітичного мислення; 2) запропонований твір має відповідати вокально-виконавському рівню. Це означає, що зміст пісні має бути доступним, цікавим і зрозумілим для учня, це стимулює художній смак, музичну уяву, емоційне реагування учня – складові художнього мислення і виконавського напрямку.

Підготовка і планування уроку – це визначення теми уроку, мети, добір вправ та вокалізів для формування основ вокальної культури, вибір методів подачі навчального матеріалу, визначення критеріїв і форм контролю, добір і підготовка музично-педагогічного матеріалу для подальшого розвитку дитини, складання плану уроку, аналіз результатів уроку. Для прикладу слугуватиме орієнтовний план уроку (академічна година): розспівування – 15 хв; вивчення та робота над вокалізами – 5–10 хв; перерва у співі (бесіди вчителя щодо виконання творів або гігієни

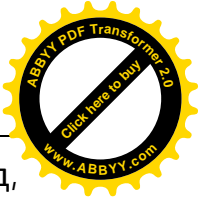
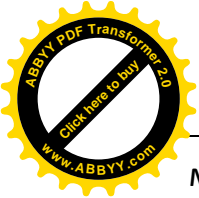
голосу) – 5 хв; робота над педагогічним репертуаром – 10–15 хв.

Методи роботи трактують таким чином. Доктор педагогічних наук Г. Падалка у праці «Педагогіка мистецтва» зазначає: «Під методами мистецького навчання в сучасній педагогічній науці розуміють упорядковані способи взаємопов'язаної діяльності вчителя й учнів, спрямовані на розв'язання художньо-навчальних і художньо-виховних завдань» [6, 177]. Дослідник М. Жишкович акцентує увагу на особливостях вокальних методів у методичному посібнику «Основи вокально-педагогічних навичок», а саме: «Найбільш ранньою класифікацією методів вокального навчання був їх поділ на *методи роботи педагога* (наприклад, показ голосом, розповідь, пояснення) і *методи роботи учня* (спів вправ та вокалізів, самостійна робота). Поширеною є класифікація методів навчання за джерелами отриманих знань. У відповідності до такого підходу виокремимо такі: *словесні методи* (розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, лекція, коментоване читання методичної літератури); *наочні методи* (ілюстрація, демонстрація, спостереження – на основі відвідування концертів, прослуховування записів співаків тощо); *проблемно-пошукові* (висунення проблеми перед учнем, створення проблемної ситуації, розв'язання заданої проблеми, вибір оптимального способу вирішення проблеми); *практичні методи* (робота над виконанням вправ та вокальних творів).

Практичні методи навчання застосовують у тісному поєднанні зі словесними та наочними, оскільки будь-яка практична дія передуює інструктивним поясненням педагога» [4, 33].

Із перших занять звертаємо увагу на правильну співацьку поставу: корпус прямий, плечі випрямлені, спина пряма, ноги випрямлені в колінах, голова м'яко і без напруги перебуває на плечах, не витягнута вперед, не відкинута назад, з поглядом, націленим вперед, руки вільно донизу. Правильна постава під час співу викликає не тільки естетичне задоволення у глядачів, але й сприяє правильному функціонуванню дихання й загальному здоровому розвитку всього організму дитини. У старшому віці, коли вміння правильно стояти під час співу вже закріплено, руки можуть зайняти й інше положення, наприклад, бути складеними на рівні куполу діафрагми, під час виконання твору вільно рухатися у відповідності до емоційного стану учня.

Початковий етап навчання сольному співу має обов'язкове включення в навчальний процес бесід для учнів і батьків з питань охорони та збереження дитячого голосу, з формування вокальної культури

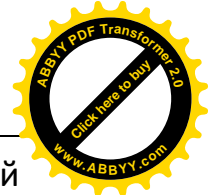
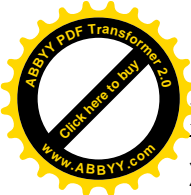
молодших школярів тощо (одна година кожної теми у семестр). Наприклад, обговорення з учнями таких тем: «Будова голосового апарату», «Специфіка методики розвитку дитячого голосу», «Гігієна та режим голосу співака», «Захворювання голосового апарату та методи запобігання», «Форсований спів – ворог голосу дитини», «Естетика одягу співака», «Підготовка до виступу», «Культура поведінки на сцені».

І. Гадалова в навчальному посібнику «Методика викладання музики у початкових класах» зазначає, що «...вчитель повинен пам'ятати, що для збереження голосу дітей, крім правильного добору репертуару і його використання, потрібно знати профілактичні заходи, які запобігають різним змінам або захворюванням голосового апарату» [2, 172]. Тобто гігієна голосу полягає як у загальній, так і в індивідуальній гігієні всього організму співака. У методичному посібнику «Дзвінкі голоси» зазначається, що зберегти природу голосу і навчити правильно виконувати вокальні твори, свідомо сприймати і відтворювати художній звук – обов'язок кожного педагога-вокаліста. Більшість дітей від природи інстинктивно використовує вокально-акустичні можливості голосового апарату і тільки згодом, у зрілому віці, багато хто з них втрачає цю здатність. Тому розвивати вимову, голос і слух потрібно з раннього дитинства. Діти легко засвоюють правильне звучання слів, легко оволодівають вокально-акустичними правилами через психофізичні відчуття, а це у свою чергу, сприяє розвитку вокального слуху [7, 34].

Учитель, крім освітньої й виховної роботи, контролює розвиток голосів учнів класу, вчить їх як зберегти голос. Він має добре пам'ятати та пояснювати учням, що розвиток голосів цілком залежить від стану їхнього здоров'я. Тому кожен мусить стежити за собою, суворо дотримуватися певного режиму праці, підготовки до занять, відпочинку, харчування тощо.

Урок співу в жодному разі не має перевтомлювати учнів. Навпаки, він має викликати почуття насолоди і приємного загального збудження. Правильний спів – це вже охорона голосу. Якщо для дорослих спів на відкритих естрадах можливий за температури $+11-12^{\circ}$, то мінімальна температура для дітей має бути не менш як $+16-17^{\circ}$. Не можна співати в сухих, запилених приміщеннях, а також на відкритих естрадах у спеку або у вітряну, вологу та холодну погоду.

Щодо збереження голосу, радимо і в повсякденному житті дітям говорити правильно, тобто на мовній опорі, легко, вільно, невимушено.

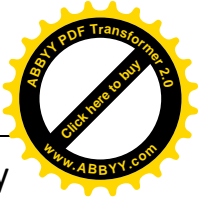
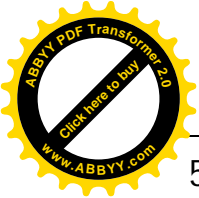

Харчуватися бажано 3–4 рази на день, уникаючи гострих страв. Не пити й не їсти дуже гарячих і дуже холодних страв. Після вживання їжі впродовж однієї-двох годин не співати. Після концерту чи репетиції з тривалим навантаженням рекомендовано мовчати (не співати) аж до наступного дня. Не можна виходити на вулицю відразу після співу, особливо в холодну погоду, треба побути в приміщенні 10–15 хвилин, щоб охолонули голосові складки. Кожен учень має виробити також власні, суто особисті прийоми та правила, особисту індивідуальну гігієну праці, занять, харчування, відпочинку. Проте всі якоюсь мірою мають дотримуватися загальних правил, установлених практикою [7, 3].

На початковому етапі ми діагностуємо тип голосу учня і складаємо перспективний план розвитку його голосу за примарним тоном, тембром, діапазоном, перехідними звуками та здатністю витримувати ту чи іншу теситуру. Фоніатричний огляд може доповнити загальну картину стану голосового апарату дитини. Фоніатричний огляд не має вирішального значення, лише доповнює та уточнює картину щодо виявлення довжини та ширини голосових складок, загальної структури голосового апарату. На початку навчання здійснюється обов'язковий медичний огляд для з'ясування придатності загального стану здоров'я й голосового апарату дитини до вокального навчання. Тільки сукупність усіх цих обстежень сприяє правильному визначенню типу голосу [3, 256].

Визначення голосу в дітей безпідставно вважають більш простим, ніж у дорослих, оскільки нібито, здебільшого, доводиться мати справу лише з двома типами голосів: високим або низьким – дискантом або альтом. Голоси, неяскраво виражені, зазвичай зараховують до середніх. Це неправильна позиція щодо проведення діагностики. До визначення голосу у дітей потрібно бути особливо уважним [1, 14].

Як і в методах визначення голосів дорослих, ми маємо кілька різних ознак, які характеризують цей вид голосу: 1) діапазон; 2) тембр; 3) здатність витримувати теситуру (наприклад, поступово на фрагментах пісні, яка транспонується вище і нижче); 4) перехідні регістрові ноти: в дискантів хлопчиків та сопрано дівчаток для переходу з грудного регістра в мікст характерні ноти «мі»-»фа» першої октави, рідко «ля»-»сі» першої октави із міксту в головний «мі»-»фа» другої октави, а для альтів «сі»-»до» другої октави; у хлопчиків-альтів грудний регістр нерідко доходить до «до» другої октави і вище, у низьких альтів перехід буває на «фа»-»ля» першої октави;

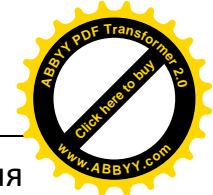

5) у дитячому голосі одним із дуже вдалим прийомів для встановлення типу голосу слугує примарний тон. Завдяки тому, що дитячий голос на початку навчання у віці 6-9 років буває менш зіпсований, ніж голос дорослих, примарний тон у дітей виявляється легше і звучить яскравіше. Характерними нотами примарного тону для високих голосів є «сі бемоль» першої – «до» другої октави; виявивши примарний тон, на цих нотах добре спробувати «мі» та «фа дієз» другої октави, які мають звучати в головному резонаторі. Для альтів характерні примарні тони «фа», «соль», «ля бемоль» першої октави з перевіркою звучання сусідніх звуків, по півтонах у висхідному і низхідному порядку (щоб уточнити, чи це другий чи перший альт).

Примарним тоном у вокальній педагогіці називають природний, вільно і легко озвучений тон у верхній частині першої октави голосу [3, 258]. У примарному тоні криються в початковому вигляді основні якості голосу з усіма його індивідуальними властивостями: тембром, атакою звука, опорою. Нагадаємо про те, що історичні передумови і значення так названого «*концентричного*» методу виховання голосу, є основним як в італійській, російській, так і в українській вокальній школі.

Зазначимо, що М. Леонтович у методиці навчання співу дітей на початковому етапі відштовхується від примарних тонів, які беруть без зусиль, від середини діапазону, поступово розширюючи діапазон, захоплюючи звуки, які оточують їх зверху донизу [5, 106]. М. Леонтович зазначає: «Щодо звукового матеріалу, то вже на перших ступенях навчання ми мусимо додержатися пісень у межах мажорного тетраорду (до, ре, мі, фа) і добирати відповідних пісень, пристосованих до дитячого віку. Цього тетраорду треба вивчити співати на букву «А» і слідкувати, щоб діти досить відкривали рота (два пальці мають уміститися межі верхніми і нижніми зубами). Вибирається тон не високий і не низький (наприклад, «фа») ... Діти не повинні дуже голосно співати або кричати: це вадить і стоїть на перешкоді розвитку музичного слуху» [5, 170–171].

У вокальній педагогіці найчастіше *починають навчання зі звучання примарного тону*, йдучи від нього у висхідному чи низхідному русі у хроматичному порядку, намагаючись вирівняти звучання суміжних тонів зі звучанням примарного тону. Примарний тон розшукують на голосний «А», але трапляється й так, що в учня краще звучить інший голосний. У такому випадку під час нейтралізації голосних і пошуку примарного тона потрібно відштовхуватися від краще виконаного голосного.

Висновки. Послідовне і цілеспрямоване використання охарактеризованих у статті методів виховання співацького голосу, методики організації роботи у вокальному класі на початковому етапі слугуватиме базою для розвитку точної інтонації, тембрального забарвлення голосу; виробленню співацького дихання, високої співацької позиції, кантилени, дикції та артикуляції, правильного фразування, атаки звука; розширенню діапазону майбутнього виконавця-вокаліста; спрямуванню на емоційне та музикальне виконання, на відчуття стилю виконуваного твору, на сценічну культуру, що в цілому складає основи вокальної культури. Навпаки, нехтування дотримання методики розвитку вокальних навичок учнів може призвести до регресу або втрати голосу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гавриленко Л.М. Сольний спів : прогр. та метод. поради для ПСМНЗ / Л. М. Гавриленко. – Хмельницький : ЦНТІ, 2008. – 103 с.
2. Гадалова І. М. Методика викладання музики у початкових класах / І. М. Гадалова. – К. : Муз. Україна, 1994. – 272 с.
3. Дмитриев Л. Б. Основы вокальной методики / Л. Б. Дмитриев. – М. : Музыка, 1968. – 674 с.
4. Жишкович М. А. Основы вокально-педагогических навыков : метод. поради [для студ. вокальних ф-тів вищ. навч. закл. культури і мистецтв III–IV рівнів акредитації] / Мирослава Жишкович. – Львів : Львів. держ. музична акад. ім. М. В. Лисенка, 2007. – 44 с.
5. Леонтович М. Д. Практичний курс навчання співу у середніх школах України: з пед. спадщини композитора / М. Д. Леонтович. – упоряд. Л. О. Іванова. – К. : Муз.Україна, 1989. – 136 с.
6. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва (теорія і методика викладання мистецьких дисциплін) / Г. М. Падалка. – К. : Освіта України, 2008. – 274 с.
7. Печенюк М. А. Дзвінки голоси: пісенний матеріал [4 клас для шкіл різного типу навчання ; навч.-метод. посіб.] / М. А. Печенюк. – Тернопіль : СМП «Астон», 1999. – 164 с.

РЕЗЮМЕ

Л. Н. Гавриленко, М. А. Печенюк. Методы формирования основ вокальной культуры младших школьников на начальном этапе обучения.

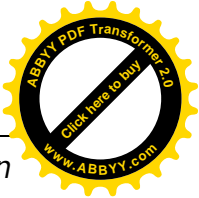
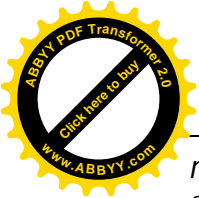
В статье характеризуются методы формирования основ вокальной культуры младшего школьного возраста на занятиях индивидуального вокала на начальном этапе обучения, которые проверены на практике, что свидетельствует об эффективности и целесообразности их применения в учебном процессе начальных специализированных музыкальных детских учебных заведений а также в кружковой и внеклассной работе общеобразовательных школ, школ разного типа обучения, внешкольных заведений искусств.

Ключевые слова: основы вокальной культуры, начальные специализированные школы искусств, сольное пение, ученики, методы работы.

SUMMARY

L. Gavrilenko, M. Pecheniuk. Methods of formation of the base of vocal culture to the primary school students at the early stage of studies.

This article presents analysis of the methods that help to form the base of vocal culture to the primary school students at individual singing classes as well as at the early stage of studies. These methods have been tested by the authors at practice and they prove to be effective and appropriate for their use in the educational process at primary specialized

music schools for children, as well as in study groups and in out-of-school activities in secondary schools; at schools of different types of studies, out-of-school art institutions.

Key words: base of vocal culture, primary specialized art institutions, solo singing, students, methods of work.

УДК 78.071.4:7.035

С. С. Горбенко

Національний педагогічний
університет ім. М. П. Драгоманова

ГУМАНІСТИЧНО ОРІЄНТОВАНА ДІЯЛЬНІСТЬ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ НА ЗАСАДАХ ПРИНЦИПУ ІСТОРИЗМУ

У статті розглянуто проблему впровадження в музично-виховний процес історичного матеріалу на основі гуманістично-орієнтованого підходу. Досліджуються особливості реалізації принципу історизму в умовах сучасної освіти. Визначаються чотири взаємопов'язаних та взаємозалежних елемента реалізації принципу історизму в музичному вихованні школярів. Актуалізується увага на історії музичної освіти, визначається її зміст та складові.

Ключові слова: історизм, аксіологія, професіоналізм, технологія гуманістичний підхід, цінності, парадигма, досвід, музична культура.

Постановка проблеми. Гуманізація вищої освіти є актуальною суспільною потребою, важливість якої, на жаль, далеко не всі усвідомлюють. До того ж, людьми нас робить традиція, історія, а не наслідування. Значення цієї субстанції розкривається через духовність, яка здійснюється в історичному процесі та певній соціокультурній динаміці. Завдяки вивченню історії формується історична свідомість, почуття причетності до історичної спадщини. За висловом видатного філософа ХХ ст. С. Л. Франка, «сама історія завжди була наставницею мудрості, мудрого розуміння вічних начал і законів людського життя та долі» [9, 30].

Аналіз актуальних досліджень. Аналіз публікацій і досліджень, в яких започатковано розв'язання даної проблеми свідчить про те, що їй приділяється значна увага з боку філософів (В. П. Андрущенко, В. Г. Кремень, М. В. Кашуба, І. В. Огородник, І. Ф. Науменко, І. В. Пославський); педагогів (О. О. Апраксина, Є. В. Бондаревська, О. А. Дубасенюк, Л. В. Кондрашова, В. А. Семиченко, І. С. Якиманська); педагогів-музикантів (С. М. Бондаренко, Л. І. Кузьмінська, Т. У. Науменко, М. М.Ткач, А. І. Щербакова). Разом з тим конкретні шляхи і методи роботи вчителя музики з історичним матеріалом у означеному напрямку не знайшли достатнього висвітлення в науково-педагогічній літературі.

Мета статті – розкрити елементи історизму побудованому на гуманістичному, особистісно-ціннісному підході.